

opretholde en Lov, som f. Ex. befalede, at al den Hvede, Landmanden havde at sælge, skulde sælges til 4 Rd. Tønden. Jeg antager altsaa ikke, at Ulden er noget Forsvar for Lovens Dpretholdelse. Jeg kan heller ikke være enig med det ærede Fleertal i, at de Afvigelser fra Loven, som have fundet Sted, have været gjorte af mindre samvittighedsfulde Personer. Om der er gjort Afvigelser af trængende Personer er noget Andet — jeg antager naturligvis ikke, at Folk laane Penge uden at trænge dertil — men har man Grund til at kalde disse Laantagere til højere Rente mindre samvittighedsfulde, saa har Staten idetmindste foregaaet dem med Exemplet, da den ikke har søgt nogen Samvittighedsstruvel ved at laane til hvilkensomhelst Rente paa hele Folkets Begne. Jeg stemmer heller ikke aldeles overeens i de Udtryk, det ærede Udvalgs Fleertal har brugt, idet det siger, at, naar der var Enkelte, for hvem det kunde være fornødent at boie sig for Nødvendigheden, saa forhindres dette ikke ved den bestaaende Lovgivning, skjøndt dette Sidste er ganske sandt, thi det er en Lovgivning, som aldrig har været respecteret og aldrig har kunnet være respecteret, og i Motiverne til Lovudkastet siges der ogsaa, at det ikke har staaet i Statens Magt at forhindre Overtrædelser. Hele Spørgsmaalet dreier sig jo om, hvorvidt man ved at gjøre Forandringer i den Lov, der nu binder Rentefoden, tilveiebringer et saadant Røre og en saadan Rystelse i de bestaaende Forhold, at det er skadeligt paa engang at frigive den. Dersom det er en Lov, der kan antages at være almindelig udbredt i Landet, saa finder jeg det ganske rimeligt, at man gaaer lempeligt tilværks, men jeg troer det ikke. Det ærede Fleertal vilde jo ogsaa i den Retning kunne have fundet paa en ganske simpel Motivering ved blot at sige: Det er en gal Lov, den kan ikke overholdes, men vi foreslaae ikke paa engang at ophæve den; det vilde være i Modstrid, mod hvad der ellers bestaaer af slige Indretninger her i Landet. Man vilde kunne sige: Der er en Urimelighed i at frigive Pengesforholdene, saalænge man ikke har frigivet Arbejdet her i Landet; der bestaaer jo vistnok endnu Love, som ere ligesaa urimelige og maafee mere skadelige. Jeg troer imid-

sertid, at alle disse gamle Love af den Art og alle de bestaaende Forhold, som binde Arbejdet, som gjøre det usrit, ikke have bidraget til vor Opkomst; vi ere gaaede frem, ikke i Kraft af dem, men til Trods for dem. Naar man har Frygt for paa engang at frigive Rentefoden — og denne Frygt deles jo ogsaa af den høitærede Indenrigsminister, — saa bliver Spørgsmaalet, om denne Frygt er begrundet eller ikke. Jeg troer, som sagt, at Frygten er overdreven. Efter hvad den høitærede Indenrigsminister har yttret, er Lovforslagets Kjerne Spørgsmaalet om de faste Eiendomme. Jeg formoder, at den ærede Minister i Særdeleshed dermed mener Landeieendommene, som jo ogsaa interessere os alle meest, da det er Kærnen af Landet, der bestaaer i dem. Vil man imidlertid undersøge den nærværende Værdi af Landeieendommene, saa troer jeg, man vil finde, at de ikke repræsenterer et højere Udbytte, en højere Rente, end 4 pCt. Der er altsaa en vis Formodning om, at Penge maae kunne faaes til 4 pCt. i den bedste Sikkerhed, nemlig i Landeieendomme, og det er jo egentlig kun dem, vi have at gjøre med, naar man synes at være tilbøielig til at ville frigive de sidste  $\frac{2}{5}$  til Overenskomst mellem Laantageren og Laansøgeren, hvilket jeg ogsaa haaber, man vil sætte igjennem.

Den ærede Minister har Frygt for aldeles at ophæve alle Bestemmelser om Rentefoden; han vilde have havt mindre Frygt, dersom vi levede i Fred og ikke i en forventet Krigstilstand. Jeg er ikke ganske enig med den ærede Minister i, at dette skulde gjøre nogen Forskiel i den Retning, han mener. Jeg er tværtimod af den Mening, at i Krigstid søge Pengene enten paa Ristebunden eller i utvivlsom Sikkerhed. Man vil have seet i mange Lande, at Krigstilstanden har drevet Pengene bort fra Markedet og i visse Tilfælde, navnlig ogsaa for de allerstikreste Ublaar, nedbragt Renten. Jeg erindrer heller ikke, at i 1848 og 49 — da al Rente udenfor de bedste Sikkerheder var overordentlig høi — ja, man kan næsten sige, at enhver som helst Rente den Gang blev givet, — Capitaler, som stode paa de bedste Sikkerheder, navnlig i Landeieendomme,